

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ” (підпис) 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 фінанси, банківська справа та страхування
за освітньою програмою фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
на тему: **«Податок на прибуток підприємств в податковій системі України»**

Виконавець:

Студентка 42 групи факультету фінансів та
банківської справи
Москаленко Катерина Сергіївна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Мартинюк Ірина Василівна

/підпис/

Одеса 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ.....	5
1.1. Економічна сутність та роль податку на прибуток підприємств в податковій системі.	5
1.2. Історія становлення податку на прибуток підприємств.	12
1.3 Нормативно-правове регулювання оподаткування прибутку підприємств.....	19
Висновок до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЛІ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ У ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ, 2014-2019 РР.	25
2.1. Оцінювання ролі податку на прибуток підприємств у доходах зведеного бюджету України, 2014-2019 рр.	25
2.2. Аналіз регулюючої ролі податку на прибуток підприємств України, 2014-2019 рр.	33
Висновки до розділу 2.....	44
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	45
3.1. Зарубіжний досвід справляння податку на прибуток підприємств і можливість його адаптації в Україні.	45
3.2. Шляхи вдосконалення податку на прибуток підприємств в Україні.	57
Висновок до розділу 3.....	64
ВИСНОВОК.....	65
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	67
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність. Однією з основних умов забезпечення стабільності економіки на сучасному етапі розвитку України є ефективне функціонування податкової системи, оскільки саме вона виступає одним із найважливіших регуляторів економіки. Важливе місце в податковій системі належить податку на прибуток підприємств.

В умовах сучасної економічної ситуації в Україні гостро постає питання реформування податку на прибуток підприємств, оскільки ні держава, ні підприємства не задоволені діючою системою оподаткування прибутку підприємств. Держава невдоволена масовим ухилянням від сплати податку через тіньовий сектор та його мінімізацію усіма можливими методами, що призводить до недоотримання доходів бюджету. Підприємства, в свою чергу, невдоволені складністю адміністрування податку та значним податковим навантаженням.

Однак податок на прибуток має широкі можливості для регулювання і стимулювання підприємницької діяльності. За допомогою даного податку держава може стимулювати підсилення інвестиційної та інноваційної діяльності, але на даний час така тенденція відсутня.

Покращення стану податку на прибуток є однією з важливих проблем, від вирішення якої залежить подальший розвиток бізнесу. В цілому питання збільшення доходів бюджету від надходжень податку на прибуток підприємств зі збереженням принципу стимулювання підприємництва є досить актуальним.

Метою дослідження є дослідження ролі податку на прибуток підприємств в податковій системі України та визначення шляхів його вдосконалення.

Для досягнення заданої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити економічну сутність та роль податку на прибуток в податковій системі;
- розглянути історію становлення податку на прибуток підприємств;
- оцінити роль податку на прибуток підприємств в доходах зведеного бюджету України;
- оцінити регулюючу роль податку на прибуток підприємств;

- розглянути зарубіжний досвід справляння податку на прибуток підприємств і можливість його адаптації в Україні;
- розробити шляхи вдосконалення податку на прибуток підприємств.

Об'єктом дослідження є процес справляння податку на прибуток підприємств.

Предметом дослідження є економічні відносини, які виникають між державою та платниками податку в процесі справляння податку на прибуток підприємств.

Методи дослідження. В процесі дослідження використовувались такі методи як: історичний метод (використано в процесі дослідження історичного становлення податку на прибуток підприємств), методи узагальнення та графічного зображення даних, табличний метод (використано для наочного зображення статистичних даних), аналіз та синтез, індукція та дедукція, метод групування та порівняння, різноманітні прийоми статистичних методів (використовувались при дослідженні вітчизняної практики процесу справляння податку на прибуток підприємств та розробці шляхів вдосконалення податку на прибуток підприємств).

Інформаційною базою роботи є підручники та навчальні посібники, законодавчі та нормативно-правові акти з питань оподаткування, Податковий кодекс України, звіти Державної податкової служби України, Державного Казначейства України, Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Інтернет - ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменування) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки. Основний зміст викладено на 57 сторінках. Робота містить 4 таблиці, 15 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано тези: «Економічна сутність та фіскальна роль податку на прибуток підприємств в Україні» // Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної інтернет- конференції студентів, аспірантів та молодих вчених “Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами”, 4 грудня 2019р.

ВИСНОВОК

Податки в податковій системі виступають важливим регулятором впливу на соціально-економічний розвиток країни. Одним із найважливіших податків в податковій системі України є податок на прибуток підприємств. Він характеризується як регулятор економічних процесів, стимулятор економічної активності, інструмент податкового охоплення всього створеного валового доходу, інструмент впливу на прийняття рішень на макрорівні, вагомий важіль регулювання інноваційної діяльності підприємства. В цих характеристиках і розкривається його економічна сутність.

Розвиток даного податку відбувався поетапно, тому можна виділити 7 етапів його становлення :

- Перший етап – 1991-1992 роки;
- Другий етап – 1992-1997 роки;
- Третій етап – 1997-2000 роки;
- Четвертий етап – 2000-2004 роки;
- П'ятий етап - 2004-2010 роки;
- Шостий етап – 2011-2014 роки;
- Сьомий етап – 2015 - теперішній час.

На основі цього можна сказати, що на різних етапах свого розвитку податок на прибуток підприємств мав свої особливості та історію. За період свого становлення неодноразово зазнавав значних змін механізм справляння податку на прибуток підприємств, що є негативним фактором, тому на даний час податок на прибуток підприємств має безліч недоліків з питань системи його справляння та адміністрування, що говорить про те, що він потребує постійного вдосконалення.

В сучасних економічних умовах фіскальна ефективність податку на прибуток підприємств показує тенденцію до зниження через зменшення кількості підприємств та отримання від'ємного фінансового результату внаслідок економічної кризи, яка відбувалась в країні. Досить велику роль також відіграє податкове навантаження, через яке підприємства шукають можливі методи ухилення від сплати податку на

прибуток підприємств та виходять у тінь. За результатами дослідження виконання планових надходжень податку на прибуток підприємств до зведеного бюджету в деяких роках спостерігається недовиконання планових надходжень, що свідчить про прорахунки у фінансових планах країни. Тому на даний час податок на прибуток займає четверту позицію в наповненні доходів зведеного бюджету.

Податок на прибуток підприємств має широкі можливості для регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, але в Україні вони дещо обмежені, оскільки спостерігається низька ефективність ставки податку на прибуток, що не сприяє зростанню економічного потенціалу підприємств та нераціонально побудована система пільг, яка не стимулює інноваційні процеси в країні.

Важливим етапом при розробці шляхів вдосконалення податку на прибуток підприємств є зарубіжний досвід країн з питань оподаткування прибутку, оскільки він має на меті не лише фіскальну спрямованість податку, але й потужний регулюючий вплив, в тому числі спрямований на розвиток підприємств та стимулювання інвестицій. Тому доцільно переймати досвід зарубіжних країн з питань оподаткування прибутку для стимулювання розвитку виробництва шляхом запровадження прогресивних ставок податку на прибуток підприємств, для залучення іноземних інвестицій в країну шляхом впровадження пільг для пріоритетних галузей економіки, для підвищення фіскальної ефективності податку на прибуток підприємств шляхом впровадження мінімального корпоративного податку, для впровадження інновацій, вкладення коштів в нове виробництво, зменшення податкового навантаження шляхом застосування інвестиційного податкового кредиту.

Отже, в Україні є важливим постійний пошук можливих шляхів вдосконалення податку на прибуток підприємств. Шляхами вдосконалення податку на прибуток підприємств можуть бути: активізація заходів щодо деофшоризації доходів, встановлення підвищених ставок податків для підприємств, які зареєстровані в офшорних зонах, активізація заходів щодо упередження агресивних схем податкового планування, підвищення стабільності і прозорості податкового законодавства, зниження податкового навантаження, встановлення знижених ставок

для малих підприємств, застосування прогресивних ставок для великих та середніх підприємств в залежності від розміру отриманого ними прибутку, уточнення порядку перенесення податкових збитків – збитки можуть бути перенесені протягом наступних 5 податкових років, розширення можливостей застосування методу "прискореної амортизації", вдосконалення роботи Державної податкової служби з питань адміністрування податку на прибуток підприємств.

В подальшому постійне та ефективне вдосконалення податку на прибуток підприємств призведе до збільшення його надходжень, унеможливлення ухилення від сплати податку, підвищення регулюючого потенціалу та допоможе Україні вивести економіку на новий рівень і стати серйозним конкурентом в світовому просторі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Маркс К., Енгельс Ф. Походження сім'ї, приватної власності і держави: збір. / К. Маркс, Ф. Енгельс. - 2-е вид. - Т. 21. - М., 1995. –782 с.
2. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів / Сміт А. - М.: Соцекгіз, 1992. – 1056 с.
3. Бараулін С.В. Податки як ціна послуг держави / С.В. Бараулін // Юридична Україна. – 2004. – № 10. – с. 30–35.
4. Іванов Ю. Б. Податкова система : [підручник] / Іванов Ю. Б., Крисоватий А.І.,Десятнюк О. М. – К. : Атіка, 2006. – 918 с.
5. Юрій С.І. Фінанси : [підручник] / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К. : Знання, 2008. –562 с.
6. Основи податкового права: навч. посібник / Під ред. М.П. Кучерявенко - Х., 2003.- 256 с.
7. Мельникова Л.О. Економічна сутність та роль податку на прибуток підприємств у системі державних фінансів України / Л. О. Мельникова // Культура народів Причорномор'я. – 2011. – № 205. – с. 69-71;
8. Довгалюк В.І., Єрмоленко Ю.Ю. Податкова система: навч. посібник / В.І. Довгалюк, Ю.Ю. Єрмоленко. - Київ: «Центр учбової літератури», 2007. - 360с.
9. Замасло О. Т. Податкова система: навч. посіб. / О. Т. Замасло, І. І. Приймак, О. В. Грін; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 377 с.
10. Турянський Ю. І. Макроекономічне податкове регулювання розвитку національної економіки. Львів: Растр-7, 2016. – 364 с.
11. Закон Української РСР “Про систему оподаткування” від 25.06.1991 р., № 1251-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>
12. Закон України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» від 21.02.1992 р. № 2146-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
13. Декрет Кабінету Міністрів України “Про податок на прибуток підприємств і організацій” від 26.12.1992 р. . № 12-92 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

14. Закон України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» від 21.02.1992 р - відновлено з 01.04.93 згідно із Законом N 3091-XII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
15. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
16. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997 р. № 283/97-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
17. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 24.12.2002 р. № 349-ІУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
18. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 01.07.2004 р. № 1957-ІУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
19. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : від 02.12.2010 р. № 2755-VI із змінами та доп. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
20. Дохід: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/>
21. Витрати: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/>
22. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
23. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс] – Режим доступу :<https://www.treasury.gov.ua/ua>
24. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://minfin.com.ua/>
25. Дубовик О. Ю. Реалізація регулюючої функції податку на прибуток в Україні / О. Ю. Дубовик, Л. О. Генна // Науковий вісник. Одеський державний економічний

університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. [Електронний ресурс] – 2015. – № 3(223). – с. 65–77. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/>

26. Хомутенко В.П, Хомутенко А.В. Фрагментарний аналіз механізму дії регулюючої функції податку на прибуток підприємств в Україні – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/>

27. Державна податкова служба України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.tax.gov.ua/>

28. Звітування ЕАО Податок на прибуток підприємств у 2017 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://feao.org.ua/>

29. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

30. Рейтинг Tax Paying Rank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/>

31. United States Federal State and Local Government Revenue [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usgovernmentrevenue.com/>

32. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів Російської Федерації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.ru/ru/>

33. Бурцева О. Є., Власов О. О. Порівняльний аналіз податкових систем країн ЄС [Електронний ресурс]. – Ефективна економіка № 12.– 2017– Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6011>

34. Шумський Р. В. Зарубіжний досвід побудови системи прибуткового оподаткування юридичних осіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_PNR_2011/Economics/3_90576.doc.htm

35. Романчук К. В., Соколовська В.В. Оподаткування податком на прибуток підприємств: практика країн європейського союзу та національна практика України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/139.pdf>

36. KPMG. Corporate tax rates table [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/services/tax/tax-tools-andresources/tax-rates-online/corporate-tax-rates-table.html>
37. Якимова А. М. Вітчизняний та зарубіжний досвід справляння податку на прибуток підприємств / А. М. Якимова, А. М. Прищепка // Економіка і регіон. - 2012. - № 3. - с. 211-215. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2012_3_41
38. PWC. China. Corporate – Taxes on corporate income [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.Nsf/ID/Peoples-Republic-ofChina-Corporate-Taxes-on-corporate-income>
39. Коридори влади. Лобіювання і Government Relations в Україні. Словацькі реформи – чудовий посібник для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kuluar.com.ua/2015/02/09/slovatski-reformyvidminnyj-posibnyk-dlya-ukrajiny/>
40. Квасницька Р. С. Оподаткування прибутку підприємств: вітчизняний та світовий досвід / Р. С. Квасницька, Д. І. Дячук // Сучасний рух науки : тези доп. IV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 6-7 груд. 2018 р. – Дніпро, 2018. – С. 527-533. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/7182>
41. Чумаченко Ю.О. Адаптація міжнародного досвіду оподаткування прибутку підприємств до української практики - збірник студентських наукових праць –2014-2015. –№ 3. – с.280-288 [Електронний ресурс]. –Режим доступу:http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/stud_sbornik_32014-2015.pdf
42. Саєнко С. Г. Оцінка системи оподаткування США: основні принципи, характерні риси та сутнісні аспекти для модернізації податкової системи України / С. Г. Саєнко, О. Р. Саєнко, М. О. Баранова // Інвестиції: практика та досвід. - 2014. - № 24. - с. 85-90. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2014_24_18
43. Васильєва І.В. Адаптація зарубіжного досвіду в Україні прибуткового оподаткування підприємств [Електронний ресурс]: Збірник студентських та

наукових праць – 2013. – №2. – С. 304-312. – Режим доступу:
[http://oneu.edu.ua/pages/cath/finans/files/stud_sbornik_2\(2013\).pdf](http://oneu.edu.ua/pages/cath/finans/files/stud_sbornik_2(2013).pdf)

44. Хомутенко А. Адаптація зарубіжного досвіду оподаткування прибутку підприємств до вітчизняної практики / А. Хомутенко, Ю. Бзова // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. - 2016. - № 7. - с. 112-131. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_7_11

45. Сторожук О.В., Панура Ю.В. Податок на прибуток підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід [Електронний ресурс]: Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). - 2013. - № 3. - С. 191-196. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2013_3_28

46. Економічний енциклопедичний словник / За ред. С. В. Мочерного. — Львів: Світ, — 2005. — Т.1. — 616 с

47. Коваленко Н. В. Інвестиційний податковий кредит як інструмент фінансування діяльності промислових підприємств / Н. В. Коваленко // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2011. – №3(54). – С. 106-111.

48. Марченко О. І., Мельничук Г.С. Інвестиційний податковий кредит як стимул до нарощування випуску інноваційної продукції в Україні [Електронний ресурс]: Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. – 2013. – № 1. – с. 362-366. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2013_1_87

49. Тенденції тіньової економіки в Україні [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/>

50. Таптунова І. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал / І.Таптунова // Європейський інформаційно-дослідницький центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28909.pdf>

51. Луніна І. О. Реформування податку на прибуток підприємств у контексті забезпечення стійкості державних фінансів / І. О. Луніна, О. С. Білоусова

// Економіка України. - 2018. - № 7. - с. 46-58. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2018_7_5

52. Герасимова В. О. Міжнародний досвід впровадження податку на виведений капітал: проблемні аспекти та перспективи для України / В. О. Герасимова, Н. О. Алафанова // Вісник ЖДТУ. – 2019. – №2. – с. 174–178.